

Tachtigers

Geachte lezers, wat valt er eigenlijk te vertellen over de jaren tachtig? De jaren tachtig, economisch gebeurde er weinig tot niets. Hoge werkloosheid en premier Lubbers die 'beloofde' af te treden als het aantal werklozen boven de 1 miljoen zou komen; hij wist dit alleen te voorkomen door statistische trucs toe te passen.

Op andere gebieden gebeurde helaas wel veel. Als al wat oudere vogelaar van de Vogelwerkgroep Haarlem had ik het soms wel moeilijk met alle veranderingen. Al jaren inventariseerde ik elk jaar een ander gebiedje in ons mooie duingebied met als doel uiteindelijk als Vogelwerkgroep het hele duingebied in een aantal jaar gekarteerd te hebben. We karteerden onze roodstaartjes en Sprinkhaanrietzangers volgens de door onze oprichters ontwikkelde en goed werkende 'methode Bloem'. Dit was een leuke en ook 'gezellige' methode waar we met zonnetjes de broedvogels op de kaarten intekenden. In 1984 zocht de vrij nieuwe landelijke organisatie SOVON na haar 'wintervogel-atlasproject' een reden om voort te bestaan en kwam met de karteringsmethode BMP. Plotseling ging de hele Vogelwerkgroep over op deze methode want ze wilden zo nodig meedoen met landelijke onderzoeken. Dit betekende dat ik niet meer fijn elk jaar een nieuw gebiedje kon 'ontdekken' maar dat ik geacht werd jaren achter elkaar hetzelfde gebied te inventariseren, terwijl ik al na een jaar wist wat er zat. Ook moesten we met een veldkaart het veld in en dat thuis nog uren uitwerken in plaats van het handige mapje met soortkaarten waardoor we aan het eind van het seizoen alleen nog maar het aantal broedpaar per soort hoefden te bepalen.

Iets anders dat veranderde was de al meer dan 35 jaar vertrouwde naam van de Vogelwerkgroep. In de loop der jaren was achter Haarlem al het niet-blitse 'en omstreken' er in geslopen. Was dit zo'n moderne marketingstunt, bedoeld om de 'ledenmarkt' in de buitengebieden veilig te stellen? Uiteindelijk werd de VWG in 1988 officieel omgedoopt tot VWG Zuid-Kennemerland (gelukkig niet tot Zuid-Kennemerland en omstreken!). In datzelfde jaar hadden we onder leiding van de toenmalige voorzitter Jos Kluiters een gigantische natuurmanifestatie Zuid-Kennemerland Natuurlijk die bijna een jaar duurde en waarbij de gelijknamige Stichting opgericht werd. De Stichting bestaat nog steeds en is de belangrijkste natuurbeschermingsfactor in de regio geworden.

Nog een belangrijke verandering: de oude vertrouwde telpost op de boulevard van Bloemendaal aan Zee (voor de oudere leden onder ons: ja, die met de windroos; voor de jongere leden: een foto staat op de achterpagina van de jubileumfitis uit 2001) was niet goed meer bruikbaar door het

toegenomen verkeer en het werd vervolgens nodig geacht de telpost te splitsen in twee nieuwe: een landtrekpost bij Parnassia en een zeetrekpost bij de Reddingsbrigade. Hierbij speelde ook weer mee dat men aansluiting zocht bij landelijke projecten en telregels en zodoende werd het trektellen ook al gebonden aan allerlei regeltjes. Al dat geregeld was geen fijne zaak voor zo'n jaren zestig hippie als ik.

De geschiedenis van het verdwijnen van soorten uit de regio veranderde ook niet in de jaren tachtig. Vanaf het begin hoefde je in de duinen al niet meer te gaan zoeken naar de Wurger. Een andere soort die geleidelijk verdween was de Geitenmelker, bij de jongere generaties bekend als de Nachtzwaluw. Die jongere generatie ondernam overigens halverwege de jaren tachtig nog verwoede pogingen om de vogels in het laatste broedgebied, Duin en Kruidberg, te zien te krijgen. Dat zij hiervoor de nodige regels overtraden stoorde hen kennelijk niet. De duinwachters reageerden gelukkig alert door de na zonsondergang in het duin aange troffen fietsen te confisqueren en bij de uitgang weer neer te zetten.

In de beginjaren tachtig was de Lange Bretten bij Halfweg een zeer goed gebied voor Porseleinhoentjes; dit bleek uit de schitterende foto's van Piet Munsterman in het toonaangevende tijdschrift het Vogeljaar. Vogelnieuws ging toen nog niet zo snel en toen ik in 1983 een kijkje ging nemen waren er nergens meer Porseleinhoentjes te bekennen...

Ook de geschiedenis van het verdwijnen van mooie gebieden uit onze mooie regio ging voort. Waar ik halverwege de jaren tachtig nog de Zomertalingen in de sloten zag zwemmen en de Watersnippen 's avonds boven de weilanden baltsten, verrees na een paar jaar de gigantische

Een Porseleinhoentje uit de Lange Bretten, begin jaren '80 (of is het al langer geleden?). Piet Munsterman.

woonwijk Velsbroek. Nu heeft de polder alleen nog wat restweilandjes met wat Nijlganzen en een verdwaalde Casarca en wat maaknatuur waar soms wat zwaluwen slapen. Ik heb het er wel een tijdlang moeilijk mee gehad dat medestrijders tegen de bouw van de wijk uiteindelijk zelf in de wijk gingen wonen. Maar ja, zo gaat dat.

Was het dan allemaal kommer en kwel in het 9^e decennium van de 20^e eeuw? Nee hoor, 's winters kon je in de Amsterdamse Waterleidingduinen vrijwel altijd de mooie en vaak tamme Waterspreeuw vinden langs het toen nog rustige betonkanaaltje, zag je grote groepen Bonte Kraaien in het midden-/buitenduin en was ook de Ruigpootbuizerd geen ongewone verschijning. Bij de Zuidpier hadden we een weids uitzicht over een immense strandvlakte waar soms nog wel Strandleeuweriken op zaten en heel soms nog zeldzamere soorten. De Zuidpier zelf was altijd hoofdbestemming en de Roodkeel-, Parel- en Kuifduikers waren hier hele gewone verschijningen in de winter. In de trektijd zaten er allerlei zangertjes op de pier. Ik kan me nog herinneren dat ik een keer in november een Grasmusje op de blokken zag. Later hoorde ik dat er op die dag ook een Brilgrasmus gezien was; het moet een goede treknacht geweest zijn!

Tevens hadden we toen misschien wel het mooiste natuurgebied van Zuid-Kennemerland nog: Ruigoord! In het begin nog relatief onbekend en eigenlijk alleen als de enige plek in de regio met de Blauwborst, die in kleine aantallen langs de Machineweg zat. Ook vestigde een nieuwkomer zich hier in 1988: de eerste nestelende Buidelmees! Het is jammer dat deze soort nu weer langzaam uit Nederland lijkt te verdwijnen. Ik zie ze in ieder geval nooit meer. Ook het natuurgebied bij Ruigoord bestaat niet meer.

Nog meer goed nieuws: er was eindelijk eens succes voor het Nederlands elftal. Nadat ze in 1974 en 1978 de WK-finale verloren hadden, wonnen we in 1988 het EK. In de spannende halve finale tegen West-Duitsland werd eindelijk een deel van het trauma van 1974 verwerkt. O, ik zie nog de bal tergend langzaam langs de vingertoppen van doelman Immel rollen in het verste hoekje van het goal! En dan het tijdstip: in de 88^e minuut! Dat was (in dit geval dan) zelfs voor de Duitsers te laat om nog weer terug te komen!

Op het gevaar af dat deze bijdrage sterk gaat lijken op een van de retrohype programma's die de televisie teisteren, herinner ik u er ook nog aan dat een thans vrijwel verdwenen soort als de Zwarte Specht een succesnummer was in de jaren tachtig en dat roofvogels steeds algemener werden. Buizerd en Havik werden reguliere broedvogel en Wespeneieren vestigden zich voor het eerst aan de binnenduinstrand.

Tot slot: hoe zat het eigenlijk met de vogelaars? In dit decennium ontwikkelde zich een ander soort vogels kijken. Niet alle vogelsoorten waren

meer gelijk, sommige soorten bleken gelijkler dan andere. Dat waren de zeldzame soorten. De Dutch Birding Association werd in 1979 opgericht en deze 'birders' vogelden niet maar 'twitchten' of deden aan 'soortenjagen'. Deze manier van vogelen bleek erg aan te slaan bij vooral jongere generaties. Wij oudere vogelaars moesten natuurlijk niets hebben van dit soort veranderingen en Orwelliaanse ontwikkelingen in onze o zo serieuze hobby. Deze DBA werd dan ook verfoeid en soms wel een beetje (niet officieel natuurlijk) geboycot, zeker toen we op de Zuidpier tientallen vogelaars om een Koningseidereend heen zagen staan. Je kon de zeldzame vogel vinden door de menigte vogelaars op te zoeken. Later merkte ik dat het toch wel leuk was soorten in Nederland te zien die ik nog nooit eerder gezien had en die ik anders in Nederland en zeker bij ons nooit op eigen houtje gevonden zou hebben. Officieel dus nog steeds tegen maar ik kon het toch niet laten zo nu en dan stiekem de vogellijn te bellen of er misschien de afgelopen week iets leuks in de buurt was gezien. Die vogellijn was in het begin gewoon nog een antwoordapparaat dat op drukke dagen vaak in gesprek was en waarvan het bandje regelmatig vastliep. Zeer vooruitstrevend voor die tijd maar vergeleken met de 0900-vogellijn, piepers en mobiele telefoons van vandaag de dag een zeer primitieve bezigheid. Dat gedoe met jaersoorten, huis-, regio- en weet ik wat nog meer-lijsten heb ik echter nooit aan meegedaan.

Bij bespreking van de vogelaars in dit decennium wil ik nog een groep bespreken. Ex-voorzitter Coen Looij heeft ze wel de tachtigers genoemd. Ik heb het altijd moeilijk gehad met deze tachtigers. Dit was een groep jonge honden die begin jaren '80 lid werd en meteen een soort greep naar de macht deden. Eerst namen ze de veldwerkcommissie over en 'verkochten' onze werkgroep en de methoden aan dat SOVON en gingen we plotseling BMP-en, BSP-en, PTT-en, LWVT-en enz. Dat idee van die gescheiden telposten kwam ook al van hun en als je ze zag op die posten! Nooit kon je op de telpost komen of er was wel zo'n tachtiger aanwezig. En dat tellen moest plotseling veel gestructureerder met zogenaamde OT-en (ochtendtellingen) en LOT-en (late ochtendtellingen). Van de ene op de andere dag werden langsvliegende Ortolanen, Dwerggorzen en Buidelmezen gehoord en veel meer Grote Piepers en Duinpiepers dan de tot dan toe gebruikelijke aantallen. Dit moesten wel fantasten zijn. Ook het bestuur bleef niet veilig voor ze en dan namen ze in 1987 ook nog eens de redactie van de Fitis over. Waarom moest dat toch veranderen? De Fitis werd toch al 20 jaar goed door Hans Vader gedaan?!

Ik draaf misschien een beetje door. Ik heb me iets te veel heb ingeleefd in de malaise van de jaren tachtig en liet me meeslepen door slechte herinneringen. Want diep in mijn hart moet ik toegeven dat de Fitis sindsdien wel verbeterd is. En nu ik de huidige redactie een paar keer heb ontmoet, moet ik toegeven dat ze niet de arrogante betweters zijn waarvoor ik ze hield.